

Selecció de llibres ingressats a la biblioteca de l'Acadèmia

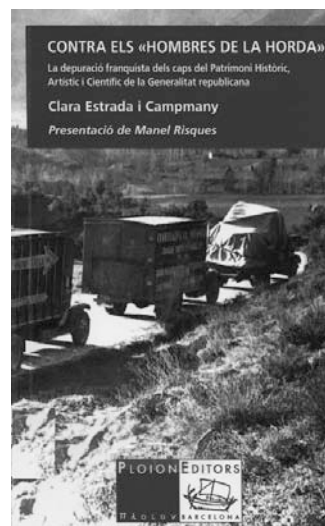
Victoria Durá Ojea

Conservadora del Museu de la Reial Acadèmia Catalana de Belles Arts de Sant Jordi. museu@racba.org

Clara ESTRADA I CAMPMANY, *Contra els “hombres de la horda”. La depuració franquista dels caps del Patrimoni Històric, Artístic i Científic de la Generalitat republicana*, Ploion Editors, Barcelona, 2008.

136 pàg. (19 x 12 cm)(català).

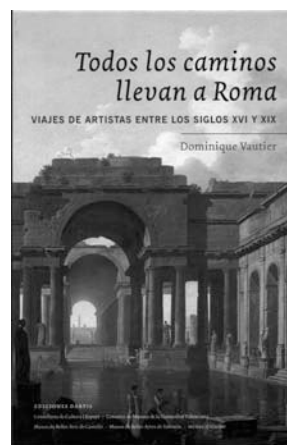
Tal i com ens explica Manel Risques Corbella a la presentació del llibre, la present obra és la continuació natural d'una publicació de Clara Estrada, editada per la mateixa editorial l'any 2007, titulada *El Servei del PHAC. La tasca d'Agustí Duran i Sanpere durant la república i la guerra (1931-1939)*. Si bé aquella explicava la gènesi i l'organització del Servei del Patrimoni Històric, Artístic i Científic en aquells anys i com es va convertir en Servei de Salvament del Patrimoni durant la guerra, aquesta ens parla de la posterior repressió administrativa i governamental sobre els responsables del Servei. A través de l'anàlisi de la llei depuradora, de la descripció dels processos contra els funcionaris municipals i de l'efecte que van tenir sobre figures tan rellevants com ara Joaquim Folch i Torres, Jeroni Martorell i Agustí Duran i Sanpere, l'autora ens fa comprendre també la complexa situació que es va generar quant a les relacions personals de tot ordre dins el món de la intel·lectualitat catalana.



Dominique VAUTIER, *Todos los caminos llevan a Roma. Viajes de artistas entre los siglos XVI y XIX*, Ediciones Dartis-Generalitat Valenciana, Saragossa, 2008.

263 pàg. (24,5 x 17 cm), 79 il. color i b/n (castellà).

L'any 2007 va tenir lloc l'exposició *Tous le chemins mènent à Rome. Voyages d'artistes du XVIe au XIXe siècle*, organitzada al Museu d'Ixelles de Brussel·les, dins el marc del festival Europalia. Un any després, la mostra es va presentar al Museu de Belles Arts de Castelló (març-maig 2008), al Museu de Belles Arts San Pius V de València (juny-agost 2008) i al Museu de Belles Arts (MUBAG) d'Alacant (setembre-novembre 2008), i s'edità un llibre-catàleg en castellà a cura de la comissària de la mostra, Dominique Vautier. Tal i com apunta l'autora, aquesta iniciativa es proposava mostrar les condicions en què es feien els viatges fins al segle XIX, a través d'una selecció dels testimonis literaris que han arribat als nostres dies. Les imatges que hi apareixen –pintures, dibuixos i gravats procedents de



museus de Bèlgica, França i Suïssa– il·lustren els textos seleccionats. Són obres d'artistes viatgers que van ser realitzades durant el viatge o bé, posteriorment, a partir dels records o d'esbossos. Cal destacar l'originalitat quant la idea, el plantejament de l'obra i la selecció de textos i d'imatges, així com l'acurada edició d'aquest volum.

Josep de C. LAPLANA i Santi BARJAU RICO, *Recordar per no tornar-hi. Cartells de la Guerra Civil Espanyola de l'Abadia de Montserrat*, Museu de Montserrat, Barcelona, 2008.

436 pàg. (19 x 14 cm), 177 il. color (català).

El llibre *Recordar per no tornar-hi. Cartells de la Guerra Civil Espanyola de l'Abadia de Montserrat* és el catàleg de la mostra del mateix nom que va tenir lloc al Museu de Montserrat (abril-agost 2008) i al Centre d'Art d'Escaldes-Engordany (gener-febrer 2009). L'exposició presentà la col·lecció de cartells de propaganda realitzats durant el període de la Guerra Civil espanyola, un fons de l'Abadia de Montserrat que l'adquirí als anys seixanta al llibreter barceloní Joan Marca. El catàleg reproduïx els 161 cartells exposats, testimonis excepcionals dels missatges propagandístics d'organismes oficials, sindicats, partits polítics o associacions, dins de l'àmbit del bàndol republicà, com el Comissariat de Propaganda de la Generalitat, creat el setembre del 1936, o el ministeri de Propaganda del Govern republicà. S'hi recull també unes notes biogràfiques sobre els més de setanta artistes autors dels cartells, una selecció de testimonis gràfics del bàndol franquista i una antologia de textos sobre la Guerra Civil. Interessant testimoni gràfic d'allò que va succeir, és una iniciativa que se suma a les moltes que als últims anys han tingut lloc al nostre país per tal d'aconseguir oferir una visió global i completa de la història.



Pilar VÉLEZ (ed.), *L'exaltació del llibre al Vuitcents. Art, indústria i consum a Barcelona*, Biblioteca de Catalunya-Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, Barcelona, 2008.

310 pàg. (24 x 21 cm), 157 il. color i b/n (català).

Dins dels cursos organitzats pel Seminari d'Història de Barcelona, de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona, des de l'octubre de l'any 2005 al febrer del 2006 es va realitzar un curs dedicat al llibre del segle XIX, en col·laboració amb la Biblioteca de Catalunya i en el marc de les activitats de l'Any del Llibre i la Lectura. Ideat i dirigit per Pilar Vélez, el present volum en recull les aportacions dels especialistes que hi participaren, tot contribuint a noves reflexions i un nou coneixement de molts aspectes. En paraules de la seva editora, el que pretén és considerar el llibre com un objecte clau de la història de la cultura del segle XIX, i entendre la gran difusió del llibre il·lustrat com un dels trets característics de la cultura de la imatge vuitcentista. Els estudis ens parlen de la impremta, de la tipografia, de la enquadernació, del llibre il·lustrat i del decorat, de la bibliofília, del llibre de divulgació científica, de les editorials o de l'Institut Català de les Arts del Llibre. En definitiva, una completa i renovadora visió de tots els aspectes relacionats amb el llibre al llarg del segle XIX.



Javier URIACH i Jaume VIVÓ (coord.), *La col·lecció egípcia del Museu de Montserrat*, Museu de Montserrat-Societat Catalana d'Egiptologia, Barcelona, 2008.

375 pàg. (22 x 22 cm), 261 il. color i b/n (català, castellà i anglès).

Aquesta guia-catàleg de la col·lecció d'antiguitats egípcies del Museu de Montserrat, recull i cataloga els objectes arqueològics i les peces artístiques adquirides en una gran part a l'Egipte durant el primer quart del segle XX pel fundador i artífex d'aquesta secció del Museu, el P. Bonaventura Ubach. El llibre dedica un primer capítol a analitzar la figura d'aquest estudiós de les llengües i de les civilitzacions antigues, dedicació que el portà a viatjar a l'Orient Mitjà en diferents ocasions, tot reunint una nombrosa sèrie de peces arqueològiques d'èpoques i civilitzacions diverses, entre elles una gran part de les que avui conformen la secció egípcia del Museu. Així mateix, a part de la catalogació estricta de les peces, seguint una classificació temàtica, presenta un estudi dels inicis de l'egiptologia a Catalunya i diversos articles que proporcionen al lector una visió global, de la història, de l'art, dels déus, de l'escriptura i de la vida quotidiana a l'Egipte des de la prehistòria fins al període post-faraònic.



AA.VV., *Vilhelm Hammershøi. The Poetry of Silence*, The National Museum of Western Art, Tokyo, 2008.

197 pàg. (30 x 23 cm), 152 il. color i b/n (japonès i anglès).

Després d'una sèrie de mostres retrospectives d'aquest artista presentades durant els últims anys a París, Nova York i Hamburg, l'any 2008 es va celebrar una exposició a la Royal Academy of Arts de Londres (28 de juny-7 de setembre) i al The National Museum of Modern Art de Tokyo (30 de setembre-7 de desembre), que va permetre reunir i donar a conèixer gran part de l'obra pictòrica d'aquest artista danès, membre del moviment Secessionista i un dels màxims representants del simbolisme escandinau. Malgrat no haver tingut l'ocasió de veure l'exposició al nostre país, a través d'aquesta publicació podem descobrir i gaudir l'obra de Hammershøi (Copenhaguen, 1864-1916) i sentir la poderosa atracció que ens provoca la seva pintura. El títol del llibre, *El Poeta del Silenci*, descriu molt bé l'essència d'aquestes obres, plenes de referències a l'art alemany del segle XVII. L'edició del catàleg és molt acurada.



Vicenç FURIÓ, *La imatge de l'artista. Gravats antics sobre el món de l'art*, Fundació Caixa Girona, Girona, 2008.

223 pàg. (30,5 x 24,5 cm), 242 il. color i b/n (català i castellà).

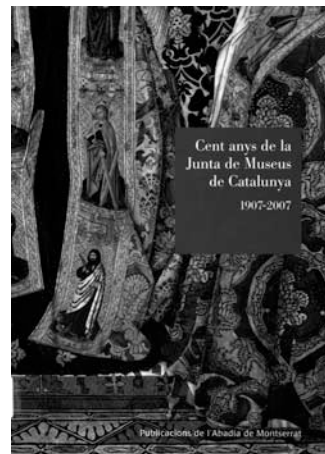
Entre el 23 de maig i el 12 de juliol del 2008 es va celebrar al Centre Cultural de Caixa Girona l'exposició *La imatge de l'artista*. Gravats antics sobre el món de l'art, que, des de la perspectiva artística, i en concret del gravat, es va plantejar evocar el diàleg entre l'artista i la seva societat. El catàleg recull els vuitanta gravats antics, del segle XVI al XIX, que es van exposar a la mostra, i que són una selecció de la col·lecció del professor Vicenç Furió. Les peces, realitzades amb diferents tècniques –burí, xilografia, manera negra, aiguafort, aigua-tinta, litografia, etc.–, representen l'artista en relació amb la seva activitat amb un cert sentit sociològic, amb la intenció de descriure el context en el qual treballaven, les seves idees i aspiracions, com exposaven o qui col·leccionava les seves obres. La presentació, en conseqüència, va fer-se en diferents espais temàtics: treball, col·leccionisme, mercat, exposicions, conflictes i debats i ideals i fama. L'original enfocament del tema i la magnífica col·lecció, i l'acurada edició, fan absolutament recomanable aquest catàleg.



AA.VV., *Cent anys de la Junta de Museus de Catalunya 1907-2007*, Publicacions de l'Abadia de Montserrat, Barcelona, 2008.

247 pàg. (27 x 20 cm), 124 il. b/n i color (català).

Aquest volum recull la història d'una institució cabdal per al desenvolupament del sistema museístic català, des que va ser creada, l'any 1907, per acord de l'Ajuntament i la Diputació de Barcelona, fins l'any del seu centenari. Des de la inicial Junta de Museus de Barcelona fins a l'actual Junta de Museus de Catalunya, aquest organisme, que va néixer amb un funcionament autònom, ha patit molts canvis, de nom, de composició o de competències, que reflecteixen amb fidelitat les diferents etapes i accidentats esdeveniments del segle XX. És evident que la important labor realitzada per la Junta de Museus, quant a la protecció i el salvament del patrimoni, la incorporació de col·leccions de gran interès en l'àmbit públic, les excavacions arqueològiques, la planificació i ordenació de col·leccions i museus, o els avanços en la investigació en el terreny de la història de l'art, i la difusió de tot plegat, mereixia un reconeixement públic i oficial i, almenys, una publicació com aquesta.



AA.VV., *Fuentes y modelos de la pintura barroca madrileña*, Ed. Arco/Libros, Madrid, 2008.

252 pàg. (30 x 24,5 cm), 228 il. b/n i color (castellà).

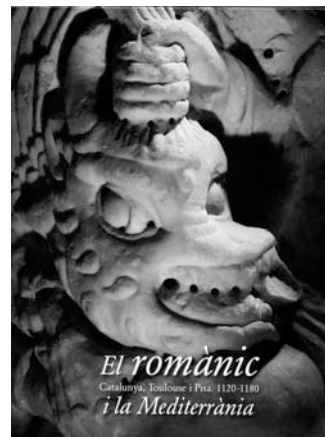
Fuentes i modelos de la pintura barroca madrileña (1600-1700) és el títol d'un projecte d'investigació, dirigit per Benito Navarrete Prieto i finançat pel Ministerio de Ciencia e Innovación, en el qual va col·laborar el Museo de Bellas Artes de Asturias, en aportar a l'estudi moltes de les obres que custodia. Aquesta edició, resultat d'aquell projecte, presenta un treball veritablement interessant i útil que ens permet descobrir les fonts visuals i literàries que van tenir una incidència decisiva en la conformació de la magnífica producció pictòrica madrilenya del segle XVII. Rere un article que analitza els diferents recursos visuals i els models i artistes de referència, el llibre centra l'atenció en dos estudis concrets: els models iconogràfics que es van fer servir per a les decoracions efímeres realitzades amb motiu de l'entrada a la Cort de la reina Mariana d'Àustria arran del seu casament amb Felip IV, i l'obra *La capilla ardiente de María Luisa de Orleans*, de Sebastián Muñoz, conservada a l'Hispanic Society of America.



AA.VV., *El romànic i la Mediterrània. Catalunya, Toulouse i Pisa. 1120-1180*, Museu Nacional d'Art de Catalunya, Barcelona, 2008.

475 pàg. (30,5 x 24,5 cm), 280 il. color i b/n (català).

Del 29 de febrer al 18 de maig del 2008 va tenir lloc al Museu Nacional d'Art de Catalunya una gran mostra sobre el romànic, *El romànic i la Mediterrània. Catalunya, Toulouse i Pisa. 1120-1180*, que va ser coproduïda pel Ministeri de Cultura, el MNAC i el Departament de Cultura i Mitjans de Comunicacions de la Generalitat de Catalunya. Els seus comissaris, Manuel Castiñeiras i Jordi Camps, tant a l'exposició com al catàleg van mostrar el panorama d'un dels moments més creatius de les terres occidentals de la Mediterrània, a través de l'estudi de 120 obres procedents de diversos museus i col·leccions espanyoles i estrangeres, com també del MNAC. Es tracta d'una visió renovada i actualitzada del romànic a Catalunya i de la seva relació amb dos dels grans focus creatius del moment, Tolosa del Llenguadoc i Pisa, centrada en una època concreta, clau per a la història catalana, els anys de govern de Ramon Berenguer IV. D'aquesta manera, es va commemorar el centenari de l'exposició organitzada l'any 1907 per l'Institut d'Estudis Catalans, amb la qual es van iniciar les investigacions al voltant de l'art romànic català.



Albert CUBELES BONET i Marc CUIXART GODAY, *Josep Goday Casals. Arquitectura escolar a Barcelona de la Mancomunitat a la República*, Ajuntament de Barcelona, Barcelona, 2008.

365 pag. (29,5 x 30 cm), 884 il. color i b/n (català).

Amb motiu de la commemoració del 75è aniversari de la inauguració dels Grups Escolars del Patronat, construïts i sostinguts per l'Ajuntament de Barcelona, aquesta institució va donar suport a la iniciativa dels autors, Marc Cuixart i Albert Cubeles, de formalitzar un estudi seriós sobre l'arquitecte Josep Goday. Fruit d'aquest conjunt d'esforços és la present monografia, que analitza la figura de Goday des de la vessant arquitectònica, però que també fa un plantejament més ampli en tractar el moviment de renovació pedagògica del primer terç del segle XX a Catalunya i situar en aquell context l'arquitecte, que va ser cap de Construccions Escolars de l'Ajuntament de Barcelona fins a la seva mort. Les aportacions de Josep M. Ainaud, Oriol Bohigas, Pere Darder, Gonçal Mayos, Xavier Barral i Eva Pascual, i l'abundant documentació gràfica que inclou, arrodoneixen aquesta publicació i ens ofereixen una visió molt completa d'aquesta figura, particip del moviment pedagògic, i de la seva obra, fonamentalment dedicada a l'arquitectura escolar.



Núria RIUS VERNET (coord.), *Del fons a la superfície. Obres d'artistes catalanes contemporànies anteriors a la Dictadura Franquista*, Centre de Cultura de Dones Francesca Bonnemaison, Barcelona, 2008.

157 pàg. (20 x 20 cm), 81 il. color i b/n (català, castellà i anglès).

Tal i com indica el títol del catàleg, aquesta iniciativa es va proposar situar a la superfície una sèrie d'obres d'artistes femenines que han romàs sempre mig oblidades o arraconades en diferents institucions i museus. Es tracta d'un conjunt de pintures, dibuixos, aquarel·les, estampes i il·lustracions de dones artistes –malauradament, com argumenta Núria Rius, no va ser possible incloure-hi escultures–, que van ser exposades al Centre de Cultura de les Dones Francesca Bonnemaison, des del febrer fins a l'abril del 2008, tot culminant un projecte endegat uns quants anys abans. La selecció de peces es va centrar en el període comprés des del final del segle XIX, quan les dones van començar a poder accedir a l'ensenyament oficial de les Belles Arts, fins a l'any 1939 que marcà l'inici del gran pas enrere que va suposar el Franquisme. Reunir i donar a conèixer la poca informació que d'elles se'n té en aquest catàleg és un pas molt important en el camí cap al seu estudi i la seva adequada valoració.

